

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Tussen twee beelden

"En gelijkerwijze wij het beeld des aardse gedragen hebben, also zullen wij ook het beeld des hemelsen dragen"

1 Corinthe 15:49

met klem verkondigt de apostel Paulus de wederopstanding der doden. Ontkenning van de opstanding, zoals in de gemeente aan de orde was, heeft grote gevolgen. Die loochening van de lichamelijke opstanding hing misschien samen met een onderwaardering van het lichamelijke. Een Griek kon zich niet voorstellen dat het evangelie iets met het lichaam heeft te maken, laat staan dat daar een bijzondere toekomst voor is.

Paulus verkondigt wel de lichamelijke opstanding. Het lichaam is door God geschapen. Die stoffelijke kant van ons bestaan heeft God gewild. Het lichamelijke mogen we niet onderwaarderen als iets minderwaardigs. We hoeven het lichamelijke ook niet op te waarderen met allerlei opsmuk en werelds sieraad! Ook het lichaam is voorwerp van de vernieuwende genade van God. Door de dood heen krijgt Gods volk een nieuw lichamenlijk bestaan. Want gelijk wij het beeld des aardse gedragen hebben, also zullen wij ook het beeld van de Hemelse dragen.

Nu dragen we het beeld van de aardse. Dat is het beeld van de eerste Adam. Niet zoals hij was voor de zondeval, geschapen naar Gods beeld en gelijkenis. Maar zoals hij is geworden door eigen schuld, na de diepe val: zodanig, sterfelijk, niet in staat te beantwoorden aan Gods eer. Dat is een hele werkelijkheid. Ik draag het beeld van de aardse. Beleef u dat? Ik ben uit de aarde aards. Wie daar aan ontdekt wordt en zijn afkomst leert kennen, roept uit: hoe kleef mijn ziel aan het stof! In de eerste mens Adam ligt vast welke aard en kwaliteit zijn nakomelingen hebben. Ze zijn net als hij: aards, vergankelijk. Nooit kan het vanuit de mens nog veranderen. Hoedanig de aardse is zodanig zijn al de aardse. Maar deze aardse kunnen nog hemelsen worden! Dat is de doorbraak van Pasen.

Maar wat is het een groot verschil tussen aards en hemels! Hoe zal dat voor mij ooit kunnen, vraagt u? Aards en stoffelijk – dat is toch niets? Stof heeft geen grond, je blaast het zo maar weg. Het zondaarsbestaan met al z'n ellende en verdriet. Dit bestaan eindigt in dood en graf. Ik ben als aardse niet in staat ooit iets anders te zijn dan de eerste Adam in zijn val! Wel, dat geeft de apostel ook aan als realiteit.

Maar hij zegt het ook in de verleden tijd. We hebben het beeld van de aardse gedragen. Is het ook ons eertijds geworden? Hoe kan dat achter een mens liggen? Alleen dankzij de paaskracht van de Opgestane. Verbroken en vernieuwd door de Zaligmaker en Levende Koning van Zijn kerk. Door de Geest gemaakt tot een nieuwe schepping in Christus. Herschapen naar Zijn beeld. Dat is mogelijk omdat Christus stoffelijk is geworden, ons vlees en bloed heeft Hij aangenomen. Jezus weet vooruit wat het is om aardse te zijn. Hij heeft de consequenties daarvan aanvaard tot in de kruisdood. In Zijn verzoenend lijden en sterven heeft Hij de plaats van Zijn volk ingenomen. Lichamenlijk verrezen uit de dood, brengt Hij zondaren tot een nieuw bestaan. Door Zijn genade gaan ze Zijn beeld dragen. In de weg van bekering worden ze vernieuwd zodat Christus gestalte in hen krijgt. Opgewekt tot een nieuw leven.

Dan wordt het ons verlangen. O Zoon maak mij Uw beeld gelijk! Ik ben zo aards en Hij is zo hemels! In voortgaande bekering vernieuwd worden om Hem te gelijken. Wij zullen het beeld van de Hemelse dragen. Dat is: in relatie met God leven, geestelijke omgang met de Heere, maar ook uw lichamen stellen tot een levende offerande Gode.

De positie van de gelovige is: tussen twee beelden. Enerzijds nog zo aards, anderzijds al een begin van het hemelse. Wie genade mag kennen bevindt zich tussen dat verleden en die toekomst. Herinnering aan de eerste, verwachting van de tweede Adam.

In dit leven is Gods volk niet zonder het beeld van Christus. Maar het is het

beeld van Christus vóór Zijn opstanding. De gemeenschap aan Zijn lijden. Ze zijn kruisdragers. Om te sterven aan alles wat van hen zelf is. En het leven en het heil buiten jezelf te zoeken.

Bent u ook zo'n grensgeval? U staat tussen hebben en zullen. We kunnen nooit zeggen: we hebben het bereikt. Geen gearriveerd christendom. Afhankelijk leven van de Paasgenade. We zijn stof van jongsaf geweest! Maar door genade tevens het perspectief: met een verheerlijkt lichaam, zonder zonde, mijn Heere en Koning eens volmaakt te dienen! Dan komt er iets van de hemelstijl. De kenmerken van de hemelse Adam moeten blijken tot eer van Hem. Vanuit die kracht leven we dan heen naar de volkomen vernieuwing.

Wat een heerlijke bestemming: wij zullen het beeld van de Hemelse dragen. Dat wordt volmaakt vervuld bij de opstanding uit de doden. U kunt er niet bij? De gelovige heeft er zoveel strijd mee. Maar zoals het vast ligt in de eerste Adam dat een Adamskind nooit anders dan zondaar kan zijn, zo ligt het vast in de tweede Adam dat een verlorene een hemelse wordt! Hoedanig de Hemelse is, zodanig zijn ook de hemelsen! Dan wordt mijn bestaan nu vóór het graf, en mijn toekomst na de dood, bepaald door de Hemelse.

Eens in een geestelijk lichaam vol zijn met het beeld van de Hemelse. Hem zien zoals Hij is, helemaal gelijkvormig zijn aan Hem. Alles doortrokken van Zijn heerlijkheid.

J.P. Boiten

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie van ds. J.P. Boiten opgenomen over 1 Kor. 15:49 "Tussen twee beelden." Ds. M.C. Tanis blikt teug op zijn serie over de tweede brief aan Timotheüs.

Ds. P. Roos schrijft over de toelating tot de theologische studie om dienaar des Woords te worden in onze kerken. Ds. K. Hoefnagel geeft een impressie van onze laatste ontmoetingsdag te Werkendam.

Ds. P. den Butter schrijft een derde artikel over Abia en een column getiteld Haalbaar Verder wat boekbesprekingen.

Ontmoetingsdag

Zaterdag 18 april werd onze ontmoetingsdag gehouden in het kerkgebouw van de Chr. Geref. Kerk te Werkendam. Het was drukker dan de afgelopen jaren.

We zagen ook gezinnen met jonge kinderen. Het onderwerp sprak aan en er is tussen de middag en ook na de ontmoetingsdag geruime gelegenheid geweest

tot onderlinge ontmoeting en gesprek. De ontmoetingsdagen blijken in een behoefte te voorzien. De Heere ontferme Zich over onze kerken.

Ambtelijke praktijk

EEN TERUGBLIK 2 Tim. 1-4

In het oude gedeelte van Rome wordt de plaats aangewezen waar Paulus gevangen zat. Het moet in de laatste tijd van zijn leven zijn geweest. Bij een bezoek aan die plaats zijn er vele gedachten. Onwillekeurig komt voor de aandacht wat Paulus daar geschreven heeft of heeft laten schrijven. We weten het niet precies. Maar dit is bekend, wat geschreven is, is vastgelegd in Gods Woord. We kunnen het lezen. Zo bezitten we ook de laatste brief van Paulus. Het is bekend onder welke omstandigheden de brief geschreven is. Tijdens zijn tweede gevangenschap. Tussen de eerste en de tweede gevangenschap is er een groot verschil wat het gevangenvverblijf betreft. In het boek Handelingen, hoofdstuk 28, is sprake van de eigen gehuurde woning van Paulus. Bewegingsvrijheid was verboden. Hij moest zijn dagen binnenshuis doorbrengen, met bewaking. Regelmatig was er een soldaat bij hem. Maar hij had contact met broeders of andere personen. Hij kon onderwijs geven. In geen enkel opzicht werd hij daarin belemmerd. Na zijn vrijlating heeft hij zijn eerste brief aan Timotheüs geschreven. Wanneer het gaat over de tweede brief, dan moet gedacht worden aan de gevangenis. Opnieuw zat Paulus gevangen te Rome. Maar nu waren de omstandigheden niet zo rooskleurig. Hij werd streng bewaakt en slecht behandeld. Hij wordt gezien als een misdadiger (2 Tim. 2:9). Er is nu geen hoop meer op vrijlating. Het in gang gezette proces zal leiden tot zijn dood. Het doodvonnis is onherroepelijk. Paulus is daar zelf van overtuigd. Maar dat niet alleen. Hij zal als martelaar sterven. Op het schavot zal hij zijn dood vinden. Voor mensen zal dit het einde van zijn leven zijn. In het kamp van de overste van de wereld zal het vreugde zijn. Maar zijn levenseinde leidt naar een eeuwig begin. Het leven met de Heere. In zijn cel is er al de voorbereiding. Hij zegt het zelf zo: Timotheüs kan het lezen: ik word nu als een drankoffer geofferd en de tijd van mijn ontbinding is aanstaande (2 Tim. 4:6). Het gebeuren met een schip is een beeld wat spreekt voor zijn leven. Is het moment van vertrek aangebroken, dan worden de tros-

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 14 mei verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 7 mei.

AvH

sen losgegooid en wordt het anker gelicht. Het schip gaat koers zetten naar de eindbestemming. Daarvan is Paulus voor zichzelf overtuigd. Paulus kende wat zo rijk is vastgelegd in zondag 1 van onze catechismus. Welk een genade voor hem, die van zichzelf beleed de voornaamste van de zondaren te zijn. Welk een verkiezende liefde. Zijn roem is daarin. Hierbij stil te staan en zelfs meer is bijzonder voor een ambtsdrager nodig. Een predikant gaat na wat Paulus geschreven heeft. Hij leest in zijn brieven. Preekt uit de brieven. De persoonlijke beleving van Paulus mag de aandacht niet ontgaan. Zo ook niet van wat we kunnen lezen van de mannen van de reformatie, van de nadere reformatie of de puriteinen.

Paulus' wetenschap

Wanneer Paulus schrijft aan Timotheüs dan heeft het geestelijke leven niet alleen de aandacht van Timotheüs, maar hij leeft erin. Het is hem niet onbekend. Het is ook Paulus opgevallen dat het genadewerk in het leven van Timotheüs aanwezig was. Dat werk leidde tot een hartelijke verbondenheid. Tot roem van de Heere, want zo moeten we het zien, mocht Paulus Timotheüs zelfs noemen zijn geestelijke zoon. En Timotheüs had in Paulus een geestelijke vader. Dat geeft de Heere nu nog. Het komt voor dat een persoon of zelfs personen voor een predikant spreken en leven. Een rechte dienaar is hieraan zelfs te herkennen, dat het onderwijs uit prediking of gesprek geleid heeft tot gebed en de drang om in het voetspoor van de leermeester(s) te gaan. Niet gelijkend op, maar wel het kennen van. Zo is het bij Timotheüs geweest. Beziel met dezelfde genade en kracht van het ongeveinsd geloof. Paulus heeft dit bemerkt en het heeft hem niet geleid tot zelfvoldaanheid. Indien dit het geval geweest zou zijn, dan zou eigen roem naar boven gekomen zijn.

Paulus' houding

In zijn laatste brief heeft Paulus veel onderwijs aan Timotheüs gegeven. Voor zijn persoonlijk en ambtelijk leven. Vermanend, aansporend soms. Steeds dient er de bereidheid te zijn om te lijden. Nimmer moet Timotheüs zich schamen voor Jezus Christus. Hij moet van Hem blijven getuigen. Timotheüs moet zich ook niet schamen voor Paulus.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting

Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 10,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.

Advertenties € 0,34 (excl. btw) per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Want Paulus zit niet in de gevangenis als een misdadiger, maar als een belijder van Christus Jezus. Met nadruk zegt Paulus: Timotheüs blijf bij wat je geleerd en toevertrouwd is. Bij alles wat je als betrouwbaar hebt aanvaard, namelijk het evangelie van de verlossing door Jezus Christus. Houd steeds vast aan het Woord van God. Laat je daardoor alleen leiden. Je zult niet afdwalen van het rechte spoor. Je zult ook anderen toerusten tot hun taak in de dienst van de Heere.

Paulus' raad

Timotheüs is als getrouwe dienaar te herkennen belevend het ongeveinsd geloof. Bezittend een geest van kracht, liefde en bezonnenheid. Toegerust tot alle goed werk. Paulus waarschuwt ook (op grond van eigen ervaringen) voor hoogmoed, dwaling, afval en verwereldlijking. Paulus weet welke tijden aanstaande zijn. Als hartelijke dienaar van Jezus Christus ontbreekt de onderstreping van de volgende rijke zaak niet. Mijn zoon, word gesterkt in de genade die in Christus Jezus is (2 Tim. 2:1). De Heere geve u verstand in alle dingen (2 Tim. 2:7).

Paulus' verzekering

En als een echte vader bemoedigt Paulus zijn zoon met de verzekering dat de kroon der rechtvaardigheid gereed ligt voor elke strijdende, lijdende dienaar. Ook voor Timotheüs. Het zal gebeuren op de grote dag, Timotheüs. Het leven in 's Heeren dienst, het lijden en strij-

den, zelfs het sterven is niet tevergeefs. Het wordt gekroond. Zo wij met Hem lijden zullen we ook met Hem verheerlijkt worden.

Voor nu!

Bij de terugblik komt er veel voor de aandacht. Maar voor nu is van groot belang voor het staan in de dienst en voor het persoonlijk leven dat er is de aansluiting en de insluiting van wat we lezen. Het is erg wanneer preken slechts spreken over is. Het kan voorkomen. Het Woord van de Heere wijst erop. Prof. v.d. Schuit zei eens: het is erg als we aan de woorden van de zaken genoeg hebben en niet staan naar het kennen van de zaken der woorden. Het trof me bijzonder! Tijdens het bezoek van ds. Bakker van Driebergen in het ziekenhuis zei hij tegen mij: Maarten, wat ik bepreekt heb daar ben ik door Gods genade geen vreemdeling van. Dit werd onderstreept tijdens het laatste bezoek bij hem kort voor zijn sterven. Zalig zijn de doden die in de Heere sterven (Opb. 14:13). Zo was er ook een eenheid van beleving tussen Paulus en Timotheüs en werd hun beider einde vrede. Prijzend de Vader als Uitdenker van de zaligheid, de Zoon als Verdienster van de zaligheid en de Heilige Geest als Toepasser van de zaligheid. Het prijzen van de Heere is het gevolg van het kennen van de Heere. Het kennen van de Heere leidt tot een eeuwig prijzen van de Heere.

M.C. Tanis

cature, die de kerkenraden voor niet geringe problemen stelt. Als een gemeente meer dan drie jaar vacant is, gaan de lasten in toenemende mate drukken. Dit is in meerdere gemeenten het geval.

Hoe zou het komen dat er betrekkelijk weinigen zijn die de collegebanken in Apeldoorn bevolken als admissiale studenten?

Het curatorium zal hier veel meer van weten dan ik, maar er kunnen in het algemeen wel enkele zaken duidelijk zijn. Er wordt soms gesproken over een vlucht uit het ambt en dat geeft dan tegelijk wel aan dat de begeerte om dominee te worden niet in sterke mate leeft onder de meeste van onze jongeren. Zij vormen geen uitzondering op de anderen, die zich niet bekwaam achten voor het ambt in de kerkenraad. Daarentegen zijn er weer aan de TUA wel veel studenten naar art. 16 (zij studeren wel theologie, maar worden geen gemeentepredikant). De figuur van de predikant gaat zeldzaam worden? Toch is het een goede zaak dat een herder en leraar zich bekommert om het lot van zijn gemeentelieden. Dat hebben we zeker in deze tijden van vereenzaming wel nodig. Iedere kerkenraad voelt na verloop van enkele vacante jaren aan dat de geregelde bearbeiding van de gemeente door een vrijgestelde dienaar onontbeerlijk is. We mogen ook in de zondagse kerkdiensten wel in de voorbode denken aan de vacante kerken en zeker ook wel aan de opleiding.

Een gevolg hiervan is misschien wel, dat er relatief veel zgn. lekenpredikers ontstaan, die naar art. 3 KO de kerken mogen dienen. Is deze ontwikkeling wel positief te duiden? Het is wellicht een idee dat overwaait vanuit allerlei vrije groepen waarin een ambtelijke structuur ontbreekt. Ik weet van mijn vader dat de toelating via art. 3 en 8 KO in vroeger tijden een uiterst moeilijke en welhaast onmogelijke gang was. Toen hij in Naarden stond als lerend ouderling, heeft hij maar liefst zeven keer zijn opwachting gemaakt bij de classis Amsterdam. In deze tijden is de weg naar de kansel hier en daar sneller gevonden. Nu de preken in deze moderne tijden steeds meer gebrek aan diepgang en studie vertonen, zal deze constatering ook in ieder geval wel gelden van hen, die geen opleiding hebben ontvangen tot dit werk. Vertonen de preken inderdaad dit tekort, zult u vragen? Werpt u dan eens een blik in de prekenbundels van nu en van een halve eeuw geleden. Of neem eens kennis van preken van een oudvader als Costerus, die op iedere bladzijde toch minimaal wel 5 of zes teksten noemt als bewijspplaats voor wat hij zegt. Zeer doorwrocht in alles. Zowel exegetisch als inhoudelijk moet worden opgemerkt

Kerkelijk actueel

De opleiding

In "De Saambinder", het kerkelijk orgaan van de Gereformeerde Gemeenten, schrijft Ds. G. J. van Aalst over het Curatorium, dat verantwoordelijk is voor de toelating van toekomstige dienaren tot de opleiding. Onder het thema "Dominee worden". Hij weet van veel kritische vragen naar het goed recht van dit college, dat a.s. studenten onderzoekt betreffende roeping en genadestaat. Kunnen mensen dat wel? In deze tijd van het jaar, waarin dit onderzoek weer plaats vindt, ook bij ons, lijkt het me goed hieraan enige aandacht te geven.

Niet alleen de enkele curatoren, maar ook kerkenraden krijgen hiermee te maken, omdat zij immers een attest moeten afgeven aan de eventuele kandidaat voor de gang naar Apeldoorn. Ds. Van Aalst geeft uiting aan zijn gevoel van een zwaarwegende verantwoordelijkheid voor deze arbeid. Dat geldt ook voor onze curatoren. Hij merkt op dat zijn kerken enige overeenkomst vertonen op dit terrein met de onze. "De curatoren van onze gemeenten krijgen nog wel eens het verwijt dat ze te strenge keurmeesters zijn. Dat wordt dan vooral gebaseerd op het kleine aantal man-

nen dat toegelaten wordt. Op zichzelf is het merkwaardig dat het curatorium van onze gemeenten het steeds moet ontgelden, terwijl bijvoorbeeld in de Christelijke Gereformeerde kerken per jaar nauwelijks meer kandidaten tot het predikambt worden toegelaten". Deze constatering is voor beide kerken zowel opmerkelijk als veelzeggend. Het aantal vacatures binnen de Geref. Gemeenten is vele malen groter dan bij ons; niettemin is er ook binnen onze kerken sprake van een zekere nood, omdat er een groep vacante gemeenten is, die jarenlang worstelt met een aanhoudende va-

dat veel preken tot een onaanvaardbaar minimale kracht zijn teruggebracht. Als mijn indruk juist is, zijn thematische preken de meer grondige exegetische wegen gaan verdringen. Nog afgezien van een bevindelijke en onderscheidenlijke zuurdesem, die de rechte prediking moet kenmerken. En denkt u dan ook nog aan de confessionele pijlers van de preek, als u meermalen de opmerking om u heen hoort dat de catechismusprediking steeds meer nagelaten wordt. Broeders die niet beschikken over een gedegen opleiding, wordt het door deze ontwikkelingen niet al te moeilijk gemaakt om de kansels te beklimmen. En als er dan maar enkele zijn die in Apeldoorn studeren voor het ambt van dienaar des Woords, dan leidt deze ontwikkeling niet tot opbouw van de gemeenten. Ik wil dus graag de noodzaak onderstrepen van de opleiding in Apeldoorn. Waarmee ik tegelijk de waarde en de verdienste daarvan zou willen aangeven.

Helaas zijn er nog dieper liggende oorzaken te noemen voor de afname van het theologisch gehalte in de preken. Het zal waarschijnlijk zo zijn, dat de gemeenten wel tevreden zijn met hetgeen geboden wordt en er zelfs onbewust naar vragen. Als de gemeente uit Jesaja's dagen al vroeg om zachte dingen en bedriegerijen zelfs, dan kunnen we dat gevaar ook nu niet uitsluiten. Waar vraagt de gemeente om en waarmee is zij tevreden? Of liever gezegd: wat wijst zij al niet af als zijnde te moeilijk en te onbegrijpelijk en niet meer van deze tijd! Terwijl toch Gods Woord juist alom het pleit voert voor gedegenheid en diepgang. Waar zijn dus de leraars (Hebr.5:12) in de gemeente en in de bank, die deze zaken kunnen verwerken en verstaan? Is het niet de gemeente die zich leraars opgadert naar de eigen begeerlijkheden? Ook al is het waar dat de rechte prediker zich daardoor niet zal laten leiden.

Misschien maakt dit op onze jeugd en op eventuele aspirant voorgangers wel een zodanige afschrikkende indruk, dat zij hun toekomst op een ander gebied zoeken. Ik kan mij dat begrijpen. Voeg hierbij het aantal gemeenten dat in een conflictverhouding is verwickeld met de predikant, dan zal dit ook al niet aanmoedigen. Met daarbij het verschijnsel van twist en strijd binnen de gemeenten. Het is dus echt wel eens goed om grondig na te denken over het gebrek aan geestelijke leidlieden in de kerken. We mochten er als gemeenten wel mee in de schuld komen voor het aangezicht des Heeren. Hoe ernstig als we van alles kunnen begrijpen, omdat we zo hoog zijn opgeleid, terwijl we de elementaire

beginselen van de Schrift niet kunnen volgen. En dit geldt nog niet eens van de jeugd zozeer; er zijn naar verhouding veel meer ouderen, die leven op een laag verstaansniveau. Jonge mensen zijn eerder bereid hun tijd en aandacht te geven aan de inhoudelijke rijkdom van de Schrift.

Wat het gebrek ook zij, de kerken hebben behoefte aan hen die de gang naar kansel en gemeente begeren. Daarvoor hebben we onze TUA en ook het jaarlijks onderzoek door het curatorium. Ik ben ervan overtuigd dat er jonge mannen zijn die worstelen met de vraag naar hun roeping. Laten zij zich niet weerhouden laten door de moeilijkheidsgraad van het werk. Het hangt immers niet af van die moeite, maar alleen van het feit of de Heere met ons is. Profeten en apostelen hebben zich ervoor over gehad om te staan voor de waarheid van het Woord Gods. Dat is tot opbouw voor de gemeente en het is tegelijk zo heilzaam voor mens en maatschappij. Bedenk, jonge mensen, dat de recht Schriftuurlijke prediking het beste medicijn is voor de moderne mens met zijn noden. Een trouw gezant is medicijn. Daarmee vergelijkt Gods Woord de rechte prediking. Onder die prediking gebeurt iets, daar werkt de Heilige Geest het geloof. Die prediking is een tweesnijdend scherp zwaard, dat elke vorm van vijandschap bestrijdt, ook het verzet in onszelf, in onze ziel en zelfs in ons merg (Hebr.4:12). Die woordbediening is niet alleen het zout in de spijsen, maar het is ook de spijs zelf. Er is toch niets rijker dan op die wijze bezig te zijn tot waarachtige opbouw voor de gemeente en de hoorders. Hoe goed het soms kan zijn om de wereld nog te willen bereiken met het Woord, deze neiging kan toch anderzijds voortkomen uit een vastgelopen situatie in de gemeente. Die gemeente is de bruid van het Lam, ze is de kudde van de goede Herder, ze vormt het eigen lichaam van Christus. Daar eerst hebben we onze verantwoordelijkheden. In dit verband zij het slechts terloops opgemerkt, dat het zo levensgevaarlijk is om andere vormen en wegen te zoeken voor de gemeente (en bestaande vormen op te geven) om zodoende gemeenten in de wereld te kunnen planten. Waarom toch de gewortelde plant verwaarlozen om een jonge twijg alle kansen te geven?

Ik heb zo-even de ambtelijke dienst vergeleken met Bijbelse zaken als een medicijn, een zwaard; er zou meer aan toe te voegen zijn. Paulus spreekt in beelden als vader en voedster (1 Thess.2:7), hij geneest en is helend aanwezig voor de gemeenten, enz. Maar zeker, hem overvalt ook dagelijks de nood van de gemeenten. Er wordt trouwens ook nu ge-

sproken over lijden aan de kerk of zelfs ziek zijn van de kerk. Dat zijn zeker geen aanbevelingen voor het ambt, maar alle wegen zijn ook niet gelijk. Het geeft wel aan dat gemeenten en kerken zich bewust moeten zijn dat de voorganger het niet alleen kan. We hebben elkaar zo hard nodig, op en onder de kansel.

Voor de opleiding, voor jonge broeders, voor dienende en soms zuchtende ambtsdragers is de bede van zo groot belang: "Ontwaak Noordenwind en kom Gij, Zuidenwind, doorwaai mijn hof....". Versterk de trage handen en de slappe knieën! Dat betekent de noodzaak van bekering voor ons allen. Voor de gemeente, om zich te onderzoeken op de behoefte aan een grondige en een gezonde prediking. Het vraagt bekering van ons als dienaren, om te smeken om die overtuiging, die ons sterk maakt temidden van de aanvechtingen van deze tijd, ook al zijn we in onszelf zwak en ellendig. Kerk en school zullen daarvan de baten ondervinden. Maar hoe zal de kerk opstaan uit haar geestelijk verval? Juist daartoe gebruikt de Heere in de eerste plaats de zuivere en de rechte prediking. Het zwaard op de kansel en de medicijnen tegen allerlei kwalen en noden. De prediking lijkt zo ontzinken aan het hoge doel: "Uw pijlen zijn scherp, zij zullen treffen in het hart van des Konings vijanden". Zo heeft ook de Heere Jezus het gedaan. Zonder enig aanzien des persoons, zonder het vlees te sparen, zonder de rokende vlaswiek uit te blussen. U en ik, wij zijn er allen van overtuigd dat we het ook zo moeten doen. Ieder zal toestemmen in onze eeuw dat de prediking nog steeds zonder aanzien des persoons moet plaats vinden. En toch....., doen we dat ook? Of verstrikken we ons op de kansel toch weer niet met allerlei zaken als "tact en wijsheid", die toch soms heimelijk, onbewust en ongemerkt, de waarheid het zwijgen opleggen? Zien we werkelijk de hoorder niet aan als bepalende factor voor de preek? Speelt deze of die gemeente in haar ligging niet mede een rol, als we het Woord brengen? Daar mogen we toch met elkaar niet aan meewerken?

Ik sprak over jonge broeders, die worstelen met een roeping voor dit treffelijke werk. Ik geloof zeker dat er jongeren zijn, die weten dat de Heere moed en kracht wil geven. Tot heil voor de kerken. Maar vooral tot de eer des Heeren, waarom het alles toch moet draaien. En zullen we daar zelf niet wel bij varen? Het woord uit Spreuken zij ons allen tot aansporing:

Zijt naastig, om het aangezicht uwer schapen te kennen; zet uw hart op de kudden.

Want de schat is niet tot in eeuwigheid; of zal de kroon van geslacht tot geslacht zijn?

Als het gras zich openbaart, en de grasseuten gezien worden, laat de kruiden der bergen verzameld worden.

De lammeren zullen zijn tot uw kleding, en de bokken de prijs des velds.

Bewaar het Panddag Werkendam

Het was zaterdag 18 april een mooie voorjaarsdag. Het voorjaar kan ons moed en levenslust geven, zeker als wij daarin Gods trouwe en zorgende hand mogen opmerken. Op die eerste zaterdag na de Paasdagen houden we al vele jaren lang onze voorjaarsbijeenkomst van Bewaar het Pand. Het stemde tot blijdschap en dankbaarheid dat velen de reis naar Werkendam hadden ondernomen. We zien veelal dezelfde gezichten van trouwe bezoekers, ook van andere kerkverbanden, maar van dezelfde signatuur; ook zagen we weer trouwe mensen uit het hoge noorden, ook zagen we weer nieuwe gezichten, en...altijd zijn er weer lege plaatsen gevallen. De voorzitter van het bestuur, ds. M.C. Tanis memoreerde bij de opening het overlijden van br. A. Beukers, die heel lang een trouw bestuurslid en een vast bezoeker van onze Panddagen was, maar die op 9 februari j.l. is ontslapen. Een scheiding maakt diepe wonden. Ik zag de vrouw van br. Beukers op de eerste paasdag in de kerk in Alphen en het was haar aan te zien. Dan bidt het hart: O God, gedenk aan weduwen en weduwnaren! Het verlies van je man of vrouw moet een zeer aangrijpende ervaring zijn.

Zoals gezegd opende ds. Tanis de morgenvergadering. Gezien het thema van die dag liet hij eerst zingen Psalm 89:9 en 15, ging ons voor in gebed en las uit Gods Woord Lukas 2:10 en 11 en Lukas 4:16 – 21. Als berstuur hadden we voor het volgende thema gekozen: Het ambtswerk van Christus. Nader uitgewerkt: Christus als hoogste Profeet, enige Hogepriester en eeuwige Koning. De eerste spreker verzorgde de inleiding daarop.

We horen, zo werd gesteld, niet veel over Christus, de Gezalfde spreken. Wel over Jezus. En daar valt veel van te zeggen, maar het kan ook worden overtrokken en eenzijdig benadrukt, en ook nog eens van de menselijke kant: het komen tot, het geloven in, het kiezen voor en het aannemen van Jezus. Wij mogen echter de Naam Jezus niet losmaken van die andere Naam, Christus, waarbij alle nadruk ligt op Zijn werk als van God gezonden Ambtsdrager.

De grote Ambtsdrager is gezonden door God, door Hem gezalfd en doet

Daartoe zult gij genoegzaamheid van geitenmelk hebben tot uw spijs, tot spijs van uw huis, en leeftocht uwer maagden.

Dat zijn rijke beloften voor de kudde en voor de herder!

P. Roos

werk voor God, de Vader. Door de val zijn Gods deugden geschonden en is de mens het Beeld Gods kwijt geraakt. God is Zijn schepping, Zijn schepsel kwijt. Welnu, dat gaat nu de Christus herstellen!

Dat is de taak die op Zijn schouders rust en als zodanig wordt Hij aangekondigd, geproclameerd: Ziet, ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal, namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus de Heere, in de stad Davids.

Het is de aankondiging van een Koning, de Koning. Het is 100 jaar geleden dat onze vroegere vorstin, Juliana, werd geboren. Maar Christus is een eeuwige Koning, ook reeds in de kribbe. Wij liggen als kind al verloren en hebben een tweede geboorte nodig. Die vernieuwing is mogelijk door de Gezalfde. Daartoe is Hij gezonden. Het heilsplan, door God uitgedacht, wordt door Christus gerealiseerd. Hij maakt het ook bekend. Hij openbaart Zich door Woord en Geest en dan gaan harten branden! Hij staat garant voor de verwerving en de toepassing van de zaligheid.

We zongen Psalm 119:40 en 65.

Daarna was het onderwerp: Christus als de hoogste Profeet aan de orde. Deze lezing zou verzorgd worden door ds. P. den Butter. Hij moest er echter van afzien gezien de kwaal die hij al enige tijd heeft en de bijverschijnselen van de medicijnen. Hij wil zijn krachten graag sparen voor de zondagse erediensten. Het was voor velen een teleurstelling dat hij ons niet kon voorgaan. Wij hopen dat de Heere hem nog lang voor onze kerken moge sparen en ons ook weer kan voorgaan op onze Panddagen. Ook in dit opzicht geldt dat er maar Een is Die regeert en dat Hij terecht de hoogste Profeet genoemd wordt, alleen al om het feit dat Zijn knechten, de profeten hier op aarde, in zichzelf zwakke mensen zijn, die komen en die weer gaan, terwijl Hij gisteren en heden Dezelfde is en eeuwig blijft.

Uw verslaggever van de Panddag mocht zijn plaats innemen en sprak over Christus als de hoogste Profeet. We lazen het eerste deel van Zondag 12. Christus maakt zondaren de raad en wil aangaande onze verlossing bekend. Dat wil

HAALBAAR

'Ik ben blij met die beslissing, omdat we in de kerk geen politiek mogen bedrijven door alleen maar te kijken naar wat haalbaar is'. Woorden, door de krant opgetekend uit de mond van ds. P. Zeedijk, predikant in Stavenisse. Hij zei dit naar aanleiding van het besluit van de PKN-classis Zierikzee om de kerkelijke procedure tegen ds. Hendrikse toch wel voort te zetten. Eerder had het moderamen van die classis, samen met dat van een andere classis besloten die procedure af te breken.

Ds. Zeedijk vindt dus dat dat eerdere besluit wel ingegeven was door de vraag wat haalbaar is en dat past volgens hem niet in de kerk. Gelijk heeft hij, nietwaar? In de kerk dienen we immers uit te gaan van beginselen, van wat waar is, van de normen die Gods Woord aangeeft en niet van wat wij relevant of haalbaar achten. Dat laatste is puur pragmatisme, opportunisme. Kun je van te voren zien dat een bepaalde procedure genoeg steun vindt bij mensen, dan moet je die weg gaan. Anders niet. Dus eerst koppen tellen; goed kijken in welke richting de meeste neuzen staan en dan naar bevind van zaken handelen. En vooralsnog niet rekenen met wat Gods Woord eist, zowel op het terrein van leer of leven. Dat laatste kon immers wel eens niet haalbaar zijn. Gebeurt zoiets dan? Waarom zou ds. Zeedijk zoiets anders zeggen? Gebeurt het ook buiten de PKN? Ach wat, mensen zijn overal hetzelfde. En beginselen blijken wel eens minder waard te zijn dan wel wordt beweerd. De praktijk van meer dan veertig jaar bezig zijn op kerkelijke vergaderingen in binnen- en buitenland heeft me geleerd dat er heel wat kerkelijke functionarissen zijn die we Mr. Haalbaar zouden kunnen noemen. Mensen die goed zijn in koppen tellen, lobbyen, hun kansen berekenen en dan desnoods ook nog even over hun eigen geweten heenspringen.

Stel je voor dat Jeremia zo was geweest. Eerst kijken of het haalbaar is. Of Paulus. Of dat Luther gesneden zou zijn geweest uit dit soort hout. Hier sta ik, zei de echte Luther, ik kan niet anders. Maar Luther-Haalbaar zou gezegd hebben: Hier sta ik, ik kan ook anders. Hangt er maar van af of ik genoeg steun kan krijgen voor een reformatie, anders begin ik er niet aan.

Geve de Heere ons een echte Luther. Of een echte Daniël. Mensen die desnoods alleen durven staan. Al die anderen doen de kerk meer kwaad dan goed.

P. den Butter

zeggen dat Hij ons bekend maakt waarvan, waardoor en waartoe wij verlost worden. Het zijn lessen waar men niet in uitgeleerd raakt.

Christus onderwijst de zondaar wie hij nu door de zonde geworden is. En wie hij van nature ook blijft! In Zijn ontdekkend werk door Woord en Geest duwt hij niet van Zich af, maar trekt Hij naar Zich toe. Hij maakt plaats voor Zichzelf. Als Profeet onderwijst Hij ons dat Hij de enige Zaligmaker is. Het is Zijn werk alleen, Zijn offer alleen, Zijn bloed alleen, Zijn gerechtigheid alleen. Dat "alleen" is de les die Hij als Profeet ons leert. Niets van de mens telt mee, hij moet er buiten vallen. Aan het werk van Christus hoeft niets te worden toegevoegd. Geen enkele zonde doet Zijn werk teniet. Hij is het ook Die ons leert waartoe de Heere zondaren verlost. Opdat er hier in beginsel en straks volkomen een leven zou komen tot eer van Hem. De mens gaat weer aan het doel beantwoorden. Daartoe formeert Hij Zich een volk, opdat men Zijn deugden zou verheerlijken.

We zongen Psalm 19: 4 en 5 en sloten de morgen af met dankgebed en vroegen Gods zegen over eten en drinken. Na het zingen van Psalm 25:2 was er de gelegenheid om elkaar te ontmoeten. Ook dat is en blijft een belangrijk onderdeel van de dag, waarvan dankbaar gebruik werd gemaakt. Ook was er weer gelegenheid om de boekentafel te bekijken. Er werden goede zaken gedaan, fijn. Ook werd een prekenboek te koop aangeboden. Oud-ambtsdrager br. G. Koffeman uit Urk heeft een twaalfstal preken van vroegere predikanten van ons kerkverband gebundeld en uitgegeven, compleet met korte levensbeschrijvingen en foto's. Een boek om van te smullen. Een goed initiatief van br. Koffeman, waar ouderlingen, die in een dienst des Woords moeten voorgaan, gebruik van kunnen maken. De preken zijn oud, maar dat is de waarheid ook. En toch ook altijd weer nieuw. Gods Woord verandert niet. Het is daarom heel erg als de uitleg van en de prediking uit dat onveranderlijke Woord zo verandert. Wee de dominee, die niet preekt naar dit Woord; het Woord dat ons spreekt van twee wegen, de brede en de smalle; van de noodzaak van wedergeboorte en bekering; van dood en van leven, van wet en evangelie, van een rijke Christus voor een arm zondaar, van een God Die zondaren van dood levend maakt en hen vernieuwt naar het beeld van Christus.

Hartelijk aanbevolen (al is dit verslag geen boekbespreking).

Ook evangelist Bor uit Gent was weer aanwezig. Zelfs zijn bijna 90-jarige oude moeder kon de dag weer meemaken. Ze had die morgen gezegd: ik ga vandaag

weer lekker christelijk gereformeerd luisteren! Wat een heerlijke dag zal het wezen als al die kerkmuren in een enkel moment wegvallen en er zal overblijven: ene kudde onder ene Herder. Altijd kerk. Altijd God dienen, ongestoord en zonder zonde. Kent u ook bij ogenblikken een groot heimwee naar die dag?

Om 2 uur begon de middagvergadering weer. Ds. J.P. Boiten van Sliedrecht beklom als eerste spreker de kansel. Hij liet zingen Psalm 146:3 en 4 en opende Gods Woord bij Hebr. 4:14 tot en met hoofdstuk 5:10. Na het gebed om Gods onmisbare zegen sprak hij ons over het werk van Christus als de enige Hogepriester. Alle hogepriesters onder het oude verbond zagen op Hem Die als de ware en volmaakte Hogepriester het binnenst heiligdom zou binnengaan en verzoening zou aanbrengen door Zijn eigen bloed. Door Zijn werk maakt Hij Gods kinderen tot een koninklijk priesterdom. Door Hem is er een vrije toegang tot de troon der genade. Wat is het nodig te leren dat er door onze bondsbreuk geen toegang tot God mogelijk is en dat we de omgang met Hem hebben verzondivid! Wat is het tegen die achtergrond een wonder dat God Zelf deze Hogepriester heeft aangesteld, gezalfd en uitgezonden. Zonder het werk van de Hogepriester blijft ons het oordeel van God over. Hoe nodig is het dus om in een waar geloof toe te gaan en met vrijmoedigheid de toevlucht te nemen tot de troon der genade. Christus, de enige Hogepriester is volmaakt. Hij draagt een smetteloos wit kleed en bekleedt zondaren ook daarmee. De taak van de priester was: offeren, bidden en zegenen, en hoe volmaakt vinden we dat bij de Heere Jezus Christus! De zondaar die schuldig voor Hem zich neerbuigt zal Zijn genadewerk ervaren. Wat is het daarom nodig om, ontdekt aan onszelf, ons te laten zakken op Zijn gerechtigheid en ons te laten zaligen door Hem. Aan Zijn liefdewerk mag een zondaar de vrijmoedigheid ontnemen om toe te gaan tot de troon van Gods genade.

Het werk van Christus is zo rijk en veelomvattend, dat de sprekers er maar iets van konden zeggen. Ds. Boiten liet zingen Psalm 27:3 en 5 en gaf zijn plaats op de kansel over aan ds. A. van Heteren van Urk, die ons zou spreken over Christus, de eeuwige Koning. Eerst las hij voor ons de Tweede Psalm. Hij wees ons op het zesde vers met name: "Ik toch heb Mijn Koning gezalfd over Sion, de berg Mijner heiligheid". Wat is deze Koning anders dan aardse koningen! Zij kunnen zo op zichzelf gericht zijn en hun onderdanen verwaarlozen! Christus is de Koning Die de zaligheid heeft verworven, Die het heil ook toepast en Die ten derde ook bewaart bij de zalig-

heid. Is Hij niet wonderlijk van genade, namelijk daarin dat Hij een Koning is Die voor vijanden en tegenstanders de dood in wilde gaan en zelfs met misdadigers gerekend wilde worden? De Koning verdiende de zaligheid voor vijanden in de weg van handhaving van Gods recht. Door Zijn werk heeft Hij de vijanden als zonde, wereld, duivel en dood overwonnen!

Groot is de macht van de Koning als we zien dat de zondaar daardoor zijn schuld gaat inzien en belijden, zoals we zo duidelijk op de pinksterdag in Jeruzalem zien. Door het ontdekkende en ook ontgrondende werk van de Heilige Geest wordt een mens alle waardigheid ontnomen, alle zelfbedoelen weggenomen. Hij maakt van dood levend! Hij verlicht het verstand. Zien we daar geen duidelijk voorbeeld van in het leven van Lydia, de purperverkoopster?

De macht van Christus als de eeuwige Koning blijkt ook daaruit dat Hij de wil van de mens vernieuwt, zodat hij Gods wil en wet gaat lief krijgen. Het hart leert bidden: Uw Koninkrijk kome! Zo past Hij het heil in het hart toe. Maar Hij bewaart ook bij die verkregen verlossing. Die is veilig in Zijn hand. Ondanks de macht van de duivel, de macht van de vijanden en de macht van het kwaad. Petrus heeft ervaren: Ik heb voor u gebeden dat uw geloof niet ophoude!

We zongen *samen* Psalm 68:10, waarna ds. van Heteren eindigde met dankgebed. Velen ervoeren het zingen van Psalm 84:1 daarna als een voorsmaak van de zondag.

We zijn de bezoekers dankbaar voor de komst en voor de gaven. We zijn de kerkenraad van Werkendam dankbaar voor de geboden gastvrijheid. We zijn de koster en zijn helpers dankbaar voor hun inzet. We zijn de organist dankbaar voor de wijze waarop hij de psalmen begeleidde en we zijn de dames die op de kleine kinderen pasten eveneens dankbaar. Maar de ware dankbaarheid komt Hem toe Die ons deze dag van ontmoeting, rondom het eeuwige Woord van God, weer wilde schenken. Zorge de hoogste Profeet, de enige Hogepriester en de eeuwige Koning voor rijke vrucht.

K. Hoefnagel

DIONYSIUS SPRANCKHUYSEN (1)

Levensloop

Dionysius Spranckhuysen is de zoon van een predikant die van de roomse kerk tot de reformatie over is gegaan: Thomas Spranckhuysen, die in 1602 te Leiden is overleden. In 1547 was deze Thomas pastoor geworden in Weert. Thomas Spranckhuysen leidde de hervorming te Weert. In 1566 woedde ook hier de Beeldenstorm. Dionysius werd in 1587 geboren. Hij studeerde van 1607-1611 theologie samen met de later zo bekende Gisbertus Voetius van in Leiden. In 1609 werd hij op jonge leeftijd predikant te Asperen. In 1614 ging hij naar Puttershoek. Een jaar later werd hij predikant in Haarlem. Daar heeft hij grote moeilijkheden meegemaakt. Het ging niet over de leer, het ging over kerkordelijke zaken. Niettemin heeft ds. Spranckhuysen zich niet correct gedragen te Haarlem. De synode sprak uit dat Spranckhuysen naar een andere gemeente diende te gaan. Spoedig werd hij beroepen te Woudrichem. In 1619 deed hij daar zijn intrede. In 1620 schreef Spranckhuysen een boekje ten gunste van Piet Heyn. Sinds 1625 is Spranckhuysen predikant te Delft. Tot zijn sterven toe in 1650 is hij daar gebleven. Spranckhuysen was een eenvoudig Schriftuurlijk-bevindelijk prediker. Hij schreef een boek over de schepping van de wereld en de schepping van de mens. Een practicaal geestelijk boekje verscheen onder de titel: "Geestelijke balsem voor een zieke ziel". De belangrijkste boeken van hem zijn: "Geestelyke Bataille tegens de laetsten vyandt den Doot" (1647) en "Geestelycke Triumphe over den laetsten vyandt, den Doot" (1648). Spranckhuysen was Oranjegezind. Hij zag Gods wondere bemoeienis met ons land in de prinsen van het huis van Nassau. Er wordt van Dioynysius een goed getuigenis gegeven: "Naast de tere vreze Gods, was hij begaafd met een bijzondere welsprekendheid, zodat hij als het ware niet sprak, maar de zaken placht te schilderen voor de ogen; zoveel woorden, zoveel tafereelen. Het Woord Gods leefde in zijn mond en het tweesnijndend zwaard had aldaar zijn rechte snede. En daarbij was zijn eerwaardig voorkomen zo sprekend, dat hij sprak zonder te spreken.....Hij stelde altijd met nadruk, dat de vreze des Heeren het beginsel is der wijsheid. Zonder dat is het zout smakeloos en moet alle wijsheid stinken. Geleerdheid zonder Gods vreze is maar verkeerdheid en hoe groter dat ze is hoe meer kwaad dat ze doet. Het heerlijkste sieraad van alle wetenschap en als een parel in het goud,

is de vreze Gods. Hij getuigde veel van zijn gewillig en bereid gemoed, dat verlangde te sterven. Die ure, zo zei hij, zal mij niet onbereid overvallen. Niettemin was hij bij zichzelf niet rechtvaardig. Met ontroering sprak hij over zijn zonden en zwakheden, waarover hij niet alleen aan God vertoonde een gebroken hart, maar ook vernedering voor mensen. Maar hij wist in Wien hij geloofde. Hij had zijn consciëntie in Gods schoot uitgestort, voor Zijn ogen gezocht te wandelen en was bereid in Zijn hand zijn ziel te geven." Deze woorden treffen we aan in een lijkrede van ds. Samuel van Doeslaer die na het toverlijden van ds. Spranckhuysen werd uitgesproken over de tekst 2 Koningen 4:1 "en gij weet, dat uw knecht den HEERE was vrezen."

De laatste vijand

Paulus schrijft in 1 Kor. 15:26 "De laatste vijand die tenietgedaan wordt, is de dood." Zoals uit zijn boeken blijkt heeft Dionysius Spranckhuysen heel wat over dit onderwerp geschreven. We willen u daar enige behartenswaardige zaken uit doorgeven. Paulus noemt de dood een vijand. De dood berooft een mens van alles wat hij heeft. De dood brengt in de hel tenzij het ware geloof er mag zijn. De dood komt soms heel onverwacht als een dief in de nacht. Soms sterven mensen met hun mantel aan, met het eten in de mond, met de pen in de hand, terwijl zij op bed liggen of door de kamer wandelen. Niemand weet raad tegen de dood. Hoe sterk een mens ook is, de dood komt. Simson was heel sterk, maar is gestorven. De dood wordt vaak afgebeeld als een geraamte om aan te tonen dat er niets lieflijks noch vermakelijks bij de dood gevonden wordt. De dood heeft een stalen pijl in zijn opgeheven hand als teken dat hij alles neervelt. De dood verschoont of spaart niemand. Maar wie gelooft dit en leeft erbij? Als iemand begraven wordt, bedenkt dat u ook begraven zult worden. Paulus noemt de dood *de laatste vijand*. Er zijn immers meer vijanden: de satan, de wereld en het vlees. De satan maakt gebruik van het vlees. Het vlees spant samen met de duivel, de wereld en de dood. Dionysius Spranckhuysen schrijft: "Het vlees, of onze verdorven aard is de allereerste kolonel van de duivel. Hij heeft boven anderen de eer om voorop te gaan. Want vanaf het moment dat wij geboren, ja, dat wij ontvangen worden, klampt deze vijand ons aan boord en baant de weg voor al de anderen. Noch duivel noch wereld noch dood, zouden ons in het minst niet kunnen beschadigen, indien ons eigen vlees, die verdor-

ven aard, met hen niet samenspande. Al het vuurwerk en alle bommen van de hel, zouden niet één haar van ons hoofd kunnen verzengen, als ons eigen vlees de lont en de vonk daarvan niet was. Alle stormwinden, die uit de vier hoeken van de wereld blazen, zouden ons geen schipbreuk kunnen doen lijden, zo ons eigen vlees de bedriegelijke stuurman niet was." De wereld bestormt ons als de tweede kolonel van de satan. De wereld bestormt de mensenkinderen die in zonden ontvangen en geboren zijn. De dood is de derde kolonel van de satan. Hij voert de achterhoede aan en legt de hinderlaag. Daarom noemt de apostel Paulus de dood de laatste vijand. Die laatste vijand wordt niet voor alle mensen tenietgedaan. Niet voor alle mensen geldt dat de dood de laatste vijand is. Onbekeerden ontmoeten God als strenge Rechter en komen in de hel als een wrede folterplaats en zullen de duivel als een wrede beul hebben. Voor Gods kinderen geldt dat de dood de laatste vijand is. Na de dood zal geen vijand hen meer bestrijden of ontmoeten.

De Eersteling

De dood is de laatste vijand voor Gods kinderen omdat Christus de dood heeft over wonnen. Christus is immers ten derden dage opgestaan uit de dood. Hij triomfeerde over de dood. Als Hij wederkomt om te oordelen de levenden en de doden zal Hij de dood geheel en al tenietdoen. Christus is sterker dan de dood. Christus heeft de dood niet alleen voor Zichzelf overwonnen, maar ook voor al de Zijnen. Christus is de Opstanding en het Leven. Die in Hem gelooft zal leven al ware hij ook gestorven. Christus heeft door Zijn dood de dood tenietgedaan. De dood is voor Gods kinderen niet meer een vloek en straf, maar een zoete slaap en een aflegging van de zonde en de verderfelijheid. Christus zal de Zijnen opwekken uit de dood. De dood zal niet meer zijn. Tenslotte geven we een citaat uit het werk van Dionysius Spranckhuysen aan u door: "Maar mijn beminde vrienden, zal een christen de dood meester worden, dan is daaraan zeer veel werk verbonden. Al slapend en al spelend zal dit werk niet gedaan kunnen worden. Ja, het is zo'n groot werk, dat wij het nooit zouden kunnen volbrengen, noch op de goede wijze kunnen uitvoeren, tenzij de Geest van de Heere Christus ons kracht geeft. Ja, tenzij Hij dat Zelf in ons doet. Het is de Geest van Christus Die onze zwakheden te hulp komt en die Zijn mogendheid in onze zwakte openbaart, ja, in ons voltrekt. Door Christus, Die ons kracht geeft of machtig maakt, vermogen wij alle dingen. Door Hem zijn wij

niet alleen bekwaam om de duivel weg te drijven, het vlees te kruisigen en de wereld te overwinnen, maar ook om de dood te vernietigen, zodat hij voor ons geen dood meer is. Dat leert Paulus ons in Rom. 8, waar hij op vaste gronden zo'n besluit maakt, dat wij in verdrukking, benauwdheid, vervolging, honger, naaktheid, gevaar, zwaard en dood, ja, in alle tegenwoordige en toekomstige dingen meer dan overwinnaars zijn door Hem, Die ons liefgehad heeft, namelijk Christus. Bij deze gelegenheid, mijn geliefde vrienden, zullen wij ons begeven in een ruimer veld en duidelijk aantonen wat u van uw kant te doen hebt om de

dood teniet te doen. Denk niet dat het een werk is van een uur of van een dag. Want er is iets voor u te doen, als u nog kloek en gezond bent en er is ook iets voor u te doen, als u ziek wordt. En tenslotte is er iets wat u te doen hebt, als u op uw sterven ligt, of als u omvallen bent met de strikken des doods. Kortom, er is voor u altijd wat te doen. U moet bij wijze van preken elke dag van uw leven sterven om nimmermeer te sterven. Dat is, om stervende te leven, of om midden in de dood geen hinder van de dood te ondervinden."

A. Van Heteren

tegen de vijand, die u benauwt, zult gij ook met de trompetten een gebroken geklank maken'. Blazen met een gebroken geklank dus. Een toon die ineens afgebroken wordt, alsof de schreeuw eindigt in een snik. En dan? Dan belooft de Heere 'zo zal uwer gedacht worden voor het aangezicht van de Heere, uw God en gij zult van uw vijanden verlost worden'.

Dat is het dus: God zal dat gebroken geklank horen en Hij zal Zijn volk, dat in nood verkeert, te hulp komen. Hij zal uitkomst geven.

Maar ook het krijgsvolk zal dat blazen op de trompetten horen en dat zal voor hen dan een oproep zijn om zelf ook een alarmgeschrei te maken en tot God te roepen.

Dat is in het leger van Abia gebeurd en ondanks alle dingen die de Heere op Zijn volk heeft aan te merken en alle zonden die onder hen gevonden worden, hoort de Heere het geroep, dat uit de trompetten en de kelen opklinkt. En Abia's leger krijgt kracht en moed om de vijand te verslaan. Ook al zijn ze verre in de minderheid. De Heere betoont dat Hij voor Juda strijdt. Jerobeam wordt verpletterend verslagen. Degenen die niet sneuvelen of gewond achter blijven rest alleen maar de vlucht.

God hoort het gebed. Hij heeft het vaker bewezen en hier is er weer een voorbeeld van. Was het dan een echt bidden? Het heeft geen nut die vraag te stellen, want we krijgen er geen antwoord op. Laten we maar zeggen dat er waren bij wie het echt bidden was en dat er anderen waren bij wie het slechts vorm was. Niettemin, de Heere heeft gehoord. Want zo is God. Het behaagt Hem zelfs wel eens om ook het gebed te verhoren, dat niet eens voortkomt uit een gelovig hart. Maar zeker hoort Hij die gebeden, die opgezonden worden 'met een gebroken geklank'. Gebeden die voortkomen uit een gebroken hart en een verslagen geest.

Een enorme nederlaag lijdt Jerobeam. Hij raakt ook nog een aantal steden kwijt, die door Abia worden veroverd. Onder andere Bethel! Uitgerekend de plaats waar Jerobeam een van zijn heiligdommen heeft laten bouwen. Van deze slag heeft hij zich ook niet meer kunnen herstellen. Het lijkt wel alsof dit voor hem de genadeslag geweest is. Het werd het begin van het einde.

Jerobeams einde

Het is niet de bedoeling van de schrijver van Kronieken om veel te zeggen over de koningen over het Tienstammenrijk. In de regel horen we van die koningen alleen voor zover het te maken heeft met wat er in Juda gebeurde. Hier maakt die schrijver echter een uitzondering als

gegeven moment aan de Heere Jezus vragen: Heere, leer ons bidden.

Toch zullen we niet de vergissing moeten maken en denken dat een bepaalde nood niets kan uitwerken. Zeker als die nood door de Heilige Geest gebruikt wordt om een mens werkelijk zijn afhankelijkheid van de Heere te laten gevoelen en als die nood zo echt uitdrijft tot de Heere. Zoiets kan het hier in het leger van Abia ook geweest zijn. Laten we het hopen. Voor de Heere is immers niets onmogelijk.

Het roepen tot de Heere gaat vergezeld van en wordt versterkt door wat de priesters doen, die mee gegaan zijn op deze veldtocht. Zij hebben namelijk trompetten bij zich en die gebruiken ze. Uit alle macht blazen ze erop zodat in de wijde omtrent het geluid gehoord wordt en iedereen als het ware wordt opgeroepen om God aan te lopen.

Hoe komen de priesters ertoe om op trompetten te blazen? We hebben Abia al horen zeggen dat dit de trompetten des geklanks zijn en dat ze die meegenomen hebben in de strijd om als het nodig is, er een alarmgeklank mee te maken. Dat gaat terug op de voorschriften die we vinden in Num. 10. Daar lezen we van de opdracht die de Heere aan Mozes gaf om twee zilveren trompetten te maken, terwijl de Heere er bij zei waar die muziekinstrumenten voor moesten dienen. Die hebben namelijk een speciale bestemming.

Op die trompetten kan uiteraard op verschillende manier geblazen worden, waardoor de klank die voortgebracht wordt ook verschilt. Er kan een langgerekte toon op geblazen worden, maar men kan er ook met korte stoten op blazen. Aan de verschillende manier van blazen heeft de Heere verschillende betekenissen gegeven.

Behalve om het volk samen te roepen - en dat kan dan ook nog op verschillende manieren - moeten ze gebruikt worden in oorlogstijd. Zie vers 9: 'En wanneer gij in uw land ten strijde zult trekken

Bijbelstudie

ABIA - 3

2 Kronieken 13:13-14:1

Jerobeam heeft niet gewacht totdat Abia uitgesproken was. Hij zou wel dwaas geweest zijn, als hij het wel had gedaan. Wat zal hij nog langer naar Abia luisteren? Hij gebruikt deze gelegenheid liever om maatregelen te nemen die de strijd straks in zijn voordeel kunnen beslissen. Want het zal tot een veldslag komen. Dat staat voor Jerobeam vast.

Krijgslist en uitkomst

In het bergachtige land van Efraïm is het kennelijk niet moeilijk om met een deel van het leger achter het leger van de vijand te komen. Dat doet Jerobeam. Hij laat een deel van zijn leger een omtrekkende beweging maken en zo wordt het leger van Abia van voren en van achteren ingesloten. Op een gegeven moment wordt dat ontdekt en dan dreigt er paniek te ontstaan. Het is alsof er in het leger van Juda ineens beseft wordt dat mensenhulp hier faalt en dat alleen de Heere nog uitkomst kan geven. Hoe zullen we anders moeten verstaan dat ze tot de Heere roepen?

Nood leert bidden, zegt een spreekwoord. Is wat we hier lezen daar een voorbeeld van? Het zou kunnen, maar dan is het natuurlijk nog de vraag wat de aard en de waarde van zulk bidden is. Het komt wel voor dat mensen die soms stoer durven zeggen dat ze niet geloven, in een crisissituatie ineens een schietgebed doen. Heeft dat waarde? Beschouwt de Heere dat als echt bidden? Ja, soms komt er dan uitkomst, en dan? De praktijk laat zien dat er dan vaak helemaal niets veranderd is; dan is God niet langer nodig. Maar dan klopt dat spreekwoord niet. Nood alleen leert niet echt bidden. Voor het echte bidden is nog wat anders nodig. Het is dan ook niet voor niets dat de discipelen op een

hij iets vertelt over het levenseinde van Jerobeam.

Over dat levenseinde had de profeet Ahia het een en ander geprofeteerd (1 Kon. 14). God zou over het huis van Jerobeam zijn oordelen voltrekken. Vreselijke oordelen zouden het zijn. Dat is zo ook gegaan. Jerobeam heeft het zelf allemaal niet meegemaakt, juist omdat met hem gebeurde wat hier vermeld staat, namelijk dat de Heere hem sloeg. Men heeft dat wel betrokken op de dood van een van zijn kinderen, waarvan we ook horen in 1 Kon. 14. Ongewijfeld is dat voor hem een zware slag geweest. Het komt mij echter voor, dat de uitdrukking dat de Heere hem sloeg toch iets anders betekent. Ik denk meer aan een beroerte of hersenattack, die Jerobeam niet heeft overleefd. Net zoals iets als wat we lezen in 1 Sam. 25:37,38 over Nabal. Op een gewelddadige wijze maakte de Heere een eind aan het leven van deze koning van wie we keer op keer lezen dat hij Israël zondigen deed. Het is wat om zo door de eeuwen heen bekend te staan! Wel een bewijs dat het niet onverschillig is hoe we geleefd hebben met name in godsdienstig opzicht.

Abia's einde

Ook Abia is gestorven, maar voordat ons dat verteld wordt geeft de schrijver ons nog enige informatie over hem. Ja, we kunnen ons voorstellen dat hij triomfantelijk naar huis is gegaan na de overwinning op Jerobeam. Hij voelt zich nu sterk en machtig. Heeft hij ervan geleerd? Blijkt nu uit zijn verdere gedrag dat de mooie woorden die hij sprak een wortel hebben in een veranderd hart? Heeft de uitredding die de Heere gegeven heeft, hem waarlijk dankbaar gestemd? Daar weet de Bijbel ons niets over te vertellen. Het enige wat hier nog staat is dat ook hij, net als zijn grootvader Salomo en zijn vader Rehabeam een harem-man is geweest.

O ja, het was wel bescheidener dan bij zijn voorgangers. Hij had maar veertien vrouwen en van bijvrouwen lezen we helemaal niets. En bij die vrouwen had hij dan twee en twintig zonen en zestien dochters. Al met al toch nog heel wat! Maar het is wel jammer als er niet meer van een mens verteld kan worden. En dan van iemand die het allemaal zo goed wist en die het een ander ook zo goed kon vertellen. Komen we zulke mensen niet vaker tegen?

Toch is er nog iets wat we van Abia weten. Dan moeten we even verder lezen in de hoofdstukken die nu volgen. Daarin gaat het over de regering van Abia's zoon en opvolger Asa. Uiteraard gaan we daar nu niet verder op in. Alleen dit. Als Asa aan de regering komt en een reformatie begint, heeft hij heel

wat op te ruimen. Allemaal dingen die onder Abia rustig konden voortbestaan in Juda. Daar maakte Abia zich kennelijk niet druk om. En alweer mogen we wel zeggen: Terwijl hij het allemaal zo goed wist.

Een van de maatregelen die Asa moet nemen is het afzetten van de koninginmoeder Maächa. Zij is de moeder van Abia en de grootmoeder van Asa en zij heeft kennelijk kans gezien om een voornaam plaats in te nemen aan het hof. Maar wat oefent zij in die positie een slechte invloed uit! Daarom kan zij naar Asa's oordeel op die post niet gehandhaafd blijven. Abia heeft haar echter ongemoeid gelaten! Van hem mocht ze die positie wel bekleden. Wat was het allemaal tweeslachtig bij deze koning. En dan is daar zijn levenseinde. Hij kan nog niet oud geweest zijn. Slechts drie jaar heeft hij geregeerd. En wat laat hij na? Wat heeft zijn volk aan hem te danken? Voor wie is hij tot zegen geweest? We weten er verder niets van. Toch is het wel beschreven. Een zekere profeet, Iddo geheten, heeft het belangrijk genoeg gevonden om het een en ander te boek te stellen. Maar God heeft het niet belangrijk genoeg gevonden om dit geschrift van Iddo te bewaren. Abia moet maar vergeten worden. Gaat hier in vervulling wat we lezen in Jer. 17:13? 'Die van Mij afwijken zullen in de aarde geschreven worden'. Is dat niet hetzelfde als vergeten worden? Wat in de aarde geschreven staat is immers korte tijd later niet meer te lezen.

P. den Butter

Boekbespreking

Venema Levend water, 7 preken, gebonden, 123 blz., € 12,50, uitgave kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente van Drachten ten bate van het bouwfonds.

Het boek is niet verkrijgbaar in de boekhandel. Het is te verkrijgen bij fam. A. Th. De Boer, Stationsweg 59, 9201 GH Drachten, e-mail: aukedeboer@solcon.nl Het voorwoord is van Ds. F. Mulder. Enkele woorden uit dit voorwoord citeren wij: "In deze zeven preken hoor ik mijn geliefde vriend en ambtsbroeder op zijn geheel eigen en karakteristieke wijze het Woord Gods uitdragen. Levend water is erin te vinden. Levend

water uit Bethlehems Bornput in de poort. Uit Christus Jezus en Die gekruisigd. Geen dorre exegese was het doel van zijn prediking, maar Christus uit te stallen voor een hongerig en dorstig volk. Dit maakte hem ook zo geliefd bij het volk dat, door genade, verstand van

honger en dorst had gekregen. In deze preken klinkt ook door dat de levende Kerk door lijden geheilgd moet worden. Het goud der genade moet in de smeltkroes. Dat is geen gemakkelijke weg voor de levendgemaakte Kerk.

Dat was het ook niet voor ds. Venema, die deze preken in de gemeente van Drachten heeft uitgesproken." Een kenmerkend gedeelte geven wij weer uit een preek over Genesis 3:21 'En de HEERE God maakte voor Adam en zijn vrouw rokken van vellen en toog ze hun aan.'

Dan lezen we op blz. 22-24 "Als God een mens bekeert, wordt de sabbat voor hem het hoogste gebod, dan wordt de liefde tot Gods volk voor hem de hoogste liefde, dan wordt de liefde tot de onbekende God onuitsprekelijk. Zo komt hij voor het Opperwezen te staan, geliefden, met schrik in zijn geweten. En wat moet er nu gebeuren? Dan moet hij eerst ontkleed worden, en ook daar zou ik vanavond de nadruk op willen leggen, want er moet plaats komen voor Christus. Je kunt een mens zomaar niet Christus aanprijzen; er moet plaats zijn voor Christus.

En waar komt plaats voor Christus? Bij een ontdekte, arme, ontledigde, goddeloze zondaar. Ik zou er nog wat van willen zeggen. Er zijn mensen die de eerste bekering voor de tweede bekering hebben aangezien. Die meenden in de eerste bekering dat ze gerechtvaardigd waren bij het doorbrekende licht der genade; die meenden toen dat ze Jezus Christus tot hun eigendom hebben gekregen, maar dat is een gestolen Jezus. Ze kregen met God te doen en dat was het eerste doorbrekende werk der genade. Dan gaat de Heere in die weg verder en rukt Hij al die vijgenboombladeren af. Dan komt er een tijd in het leven dat hij een gemis in Christus krijgt. Ik denk nog wel eens aan de oude dominee Van de Breevaart; hij is allang in de eeuwigheid. Hij zei wel eens: 'Ach, toen preekte ik een Jezus Die ik niet kende.' Dat is ook wat hè? Dan heb je zoveel vuur en je weet niet dat dat kleed je niet past. Je ging je weg onder de vijgenboombladeren van een verbeterd leven. Wat moest er toen gebeuren, dominee?

Je moest opnieuw bekeerd worden. Ik geloof dat het daar vandaag aan ontbreekt aan dat opnieuw bekeerd worden. Dan kom ik weer bij de oude professor Wisse terecht. O, dat heeft me toch zo aangegrepen, vanmiddag! Ik ben er heilig door gesticht, dat de oude man zei: 'Toen gingen ze zalig een klas achteruit.' Ben je ook weleens achteruitgezet, zeg?

Ging je van de zevende naar de zesde. Van de zesde naar de vijfde en van de vijfde naar de vierde klas en kwam je ten

slotte in het kleuteronderwijs terecht? Was het je een eeuwig wonder dat God je niet van de School der Genade afstuurde? Die oude professor zegt: 'Zalig onderwijs

, dat voorbereidend onderwijs voor het kleed der gerechtigheid.' Nu word ik, als een naakte zondaar, pasklaar gemaakt voor de klederen des heils. Met eerbied gezegd: Da kleed had Adam niet gepast, als er nog vijgenboombladeren onder hadden gezeten.

Maar nu die klederen eraf zijn, past dat kleed hem precies. Het past hem van zijn hoofd tot aan zijn voeten. Het past over zijn dadelijke zonden, over zijn erfelijke zonde, over zijn schuld. Nu is hij helemaal bedekt door dat bloedkleed der gerechtigheid."

Ds. W. Chr. Hovius, Lichtende sterren, gebonden, 57 blz., € 7,90, Uitgave De Banier, ISBN 978-90-336-2946-4. Dit boekje bevat 5 meditaties over de sterren.

Eerder schreef de auteur een boekje over de zon en een boekje over de maan. Het boekje heeft een handzaam formaat: 10x15 cm. Er wordt geschreven over de schepping van de sterren, het tellen van de sterren door Abraham, strijdende sterren, de heerlijkheid van de sterren en dwalende sterren. De sterren tonen ons de grootheid van de Schepper. Mooie kleurenfoto's zijn opgenomen. Christus gaat als het Licht der wereld de sterren in glans en luister ver te boven en Hij straalt in Zijn genadelicht heerlijker dan alle sterren bij elkaar (blz. 12). In het stukje over strijdende sterren staan minder bekende dingen die het lezen alleszins waard zijn. Ook wordt gewezen op Christus Die het rijk der duisternis de beslissende slag heeft toegebracht door wat Hij op Goede Vrijdag en Pasen deed (blz. 35). Christus is de blinkende Morgenster Die alle sterren in glans en heerlijkheid en macht te boven gaat. Vanuit 1 Korinthe 15:41 wordt geschreven over verschil in glans en heerlijkheid tussen de sterren en tussen Gods kinderen. "Al Gods kinderen genieten gelijke zaligheid, maar hun heerlijkheid is verschillend." (blz. 43). Vanuit Judas 13 wordt geschreven over dwalende sterren.

Hier klinkt een waarschuwing tegen dwaalleraren. Het valse licht van dwalende sterren, van dwaalleraren, wordt voor eeuwig gedooft op de grote Dag van Christus, Die komt (blz. 55). Maar Gods kinderen komen te midden van de dwalingen niet om. Zij zullen als een ster stralen door het licht van Christus, de Zonder gerechtigheid, Die ook Zelf zegt: 'Ik ben de blinkende Morgenster.' (blz. 57). Aanbevolen.

Het Landelijk Contact Jeugdwerk is een vereniging waarbij ruim 250 Christelijke Gereformeerde jeugdverenigingen en zondagsscholen zijn aangesloten. Het doel van het Landelijk Contact Jeugdwerk is het vormen van jongeren met het oog op hun plaats in de kerk en de samenleving, en opdat zij Jezus Christus als hun persoonlijke Borg en Middelaar leren kennen.

Vanwege uitbreiding van werkzaamheden zijn wij per direct op zoek naar een enthousiaste

Junior - Jeugdwerkadviser (1 fte)

Functie:

Als junior - jeugdwerkadviser werk je samen met de jeugdwerkadvisers en bureauamanager. De bureauamanager geeft leiding aan het bureau. Jouw taken zijn onder andere het verder inrichten van de administratieve organisatie en de ondersteuning van fondsenwerving. Daarnaast werk je actief mee in verschillende vrijwilligerscommissies. Het LCJ is een groeiende organisatie en met jouw capaciteiten en hart voor jongeren heb je daarin een belangrijke rol. Doorgroei naar de functie van jeugdwerkadviser is mogelijk.

We zoeken jou als je:

- je verbonden weet met en lid bent van de Christelijke Gereformeerde Kerken
- overtuigd bent van het belang van kerkelijk jeugdwerk
- hart hebt voor jongeren
- beschikt over MBO+ / HBO werk- en denkniveau
- goede communicatieve vaardigheden hebt
- je goed schriftelijk kunt uitdrukken
- accuraat bent en cijfermatig inzicht hebt
- een teamspeler bent
- ervaren bent met MS Office
- behoorlijke affiniteit hebt met ICT
- wilt doorgroeien naar de functie van jeugdwerkadviser
- een flexibele werkhouding hebt (avondwerk, seizoenspieken)

KORTOM: iemand die ons team wil en kan versterken!

Bekijk de uitgebreide functieomschrijving op onze website www.lcj.nl.

Interesse in deze functie?

Stuur je sollicitatie met CV en referentie(s) tot 14 mei 2009 naar: secretariaat@lcj.nl of naar de secretaris van de sollicitatiecommissie: Vondelstraat 4, 2406 XH Alphen aan den Rijn.

Voor verdere informatie kun je contact opnemen met Kees van Vianen, bureauamanager van het LCJ, via (0184) 602763 of 06 51 999 567. Sollicitatiegesprekken: D.V. 18 en 20 mei 's avonds.

25 -12 -16 -16

Persberichten

HAAMSTEDE CONFERENTIE.

De zgn. Haamstedeconferentie zal dit jaar D.V. wederom worden gehouden in het conferentieoord "Mennorode" te Elspeet. De data voor de conferentie in 2008 zijn D.V. 31 augustus en 1 en 2 september..

De volgende sprekers hopen op de a.s. conferentie het woord te voeren.

Ds. J. Westerink hoopt de opening te verrichten;

Prof Dr. A. Baars verzorgt een kerkhistorische lezing over Johannis Calvijn;

Dr. P. Korteweg neemt de pastorale lezing voor zijn rekening en hoopt te spreken over: "Dopers denken in onze dagen";

Ds. L. de Wit zal in een tweetal ochtendlezingen ingaan op: Het leven in de woestijn;

Drs. H.G. Leertouwer houdt een lezing over het onderwerp: "Ontwikkelingen in de jongerencultuur binnen de Gereformeerde Gezindte".

Ds. C. Harinck zal een homeletische lezing verzorgen over: "De leer van de voorbereidingen bij de Puriteinen";

Drs. P.C. Hoek zal in twee avondlezingen stilstaan bij "Schepping en herschepping".

Ds. C.G. Vreugdenhil hoopt met een slotpreek de conferentie af te sluiten.

Nadere informatie over de conferentie: 0187-483071 of email: adevisser@klik-safe.nl.

Zakbijbels met zilveren of gouden slot

Bijbels in Statenvertaling

Een heel bijzonder geschenk voor bijzondere gelegenheden. Aan deze zakbijbels met zilveren sloten is veel zorg besteed. Formaat 8,6 x 12,4 cm. Met Psalmen, Catechismus en Formulieren.

D32z in zwartleren band	€ 213,-
D34z idem, met duimgrepen	€ 237,-
D32az in antiek-bruine lederen band	€ 241,-
D34az idem, met duimgrepen	€ 265,-
Zakbijbels met gouden slot vanaf	€ 587,-

Vraag voor andere bijbels in gewone of luxe uitvoering onze folder aan of breng een bezoek aan onze showroom in Leerdam, waar u op uw gemak een keuze kunt maken uit onze uitgaven. Wij hebben ze allemaal op voorraad en geven graag deskundig advies.

Nijverheidstraat 21 • Postbus 168 • 4140 AD Leerdam
Telefoon (0345) 61 01 55
E-mail: info@gereformeerdebijbelstichting.nl
Giro 1.355.824 t.n.v. penningmeester GBS te Leerdam

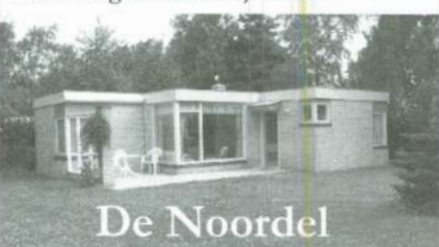
gereformeerde
BIJBELSTICHTING

Vakantie op Texel

De Verrassing.nl

Veertien accommodaties, waaronder acht bungalows en vijf nieuwe chalets.

De Noordel

Park achter De Verrassing. Vijf luxe bungalows met veel privacy.

De Noorderhoeve.nl

Twee vakantiewoningen voor zorgvakanties. Ook uitermate geschikt voor minder validen.

Boeken? Bel 0222 31 89 06

HET MOOISTE IN HEIDELBERG?

Het mooiste in Heidelberg is... dat er een aloude reformatische gemeente aan het groeien is. Nog heel klein, maar toch! Een kerkje waar de waarheid naar Gods Woord weer verkondigd wordt. We proberen hen en anderen te helpen. Hoe? Kijk op www.svvhed.org en help ons helpen. Uw steun meer dan waard!

T 0416 - 691788
info@svvhed.org
Gif: 548.98.79.20
HEIDELBERG & DORDRECHT

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:
• Huishoudelijke verzorging
• Persoonlijke verzorging
• Verpleging
• Psychosociale zorg
Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

Friedensstimme

Ruimte voor meer

Door evangelisten te ondersteunen in hun werk worden veel mensen bereikt met het Evangelie. Maar veel gebieden zijn nog nooit bereikt. U kunt een stukje bijdragen. Door gebed en door gaven. Totdat Hij komt!

Postbus 15 | 2800 AA Gouda | TEL. 0182 - 538 544 | GIRO 41 32 334

Voorganger zoekt Woorden

Bezielend en onderwijzend.

Voorgangers vragen om reformatische lectuur. Uw gift voorziet.

Stort uw gift op 3473. 76. 029 t.n.v. Hudson Taylor/SBHC te Rhenen.

HUDSON TAYLOR
Stichting Bijbelse Hulpverlening China

Voor info of voorlichting: Bel 06 200 13 173 of kijk op www.hudson-taylor.nl

Helpt u hen aan een nieuw (t)huis?

De aardbeving verwoestte het.

GIRO: 320666

Postbus 1150
3900 BD Veenendaal

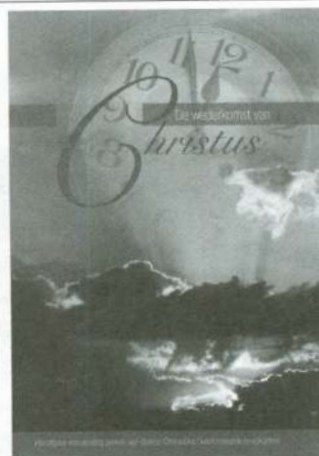
Voor voorlichting of presentatie
bel: (0184) 61 26 32

Stichting China
Veenendaal

EPE/Emst te huur onze royale
vak.woning tot 6pers. heerlijk rus-
tig in het buitengebied, veel wandel
en fiets mogelijkheden nog beschik-
baar tot wk 26 en wk 28 en 32
bel voor info of reservering
0578 629347

Nieuw!

€ 17.⁵⁰

Uitgebracht door Urk Ebenhaezer;
een prachtig boek met de titel "De
Wederkomst van Christus", ontleend
aan 12 preken van Christelijke Ge-
reformeerde predikanten, uit het
Bijbelboek Openbaring. Tevens een
stukje historie van onze Theologi-
sche Hogeschool, eerst te Rijswijk,
later Den Haag en vanaf 1919 in
Apeldoorn. Verder van alle des-
betreffende predikanten een korte
levensbeschrijving met foto's geïll-
ustreerd. Dit boek bevelen wij dan
ook van harte bij u aan! Het is goed
om onze geschiedenis niet te ver-
geten en bij vernieuwing bepaald te
worden wat onze predikanten van
eertijds, ons vanuit Gods Woord
voorhielden.

Te verkrijgen via:
urk_ebenhaezerkerk.diaconie@cgk.nl
info of fam J.hoekstra tel 0527-
683064

Stichting steun
**Messias
belijdende
Joden**

Postbus 22 3860 AA Nijkerk
www.messiasbelijdendejoden.nl

Voor informatie:
Ds. G. Bouw
Tel.: 0172 - 470040
E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de
evangelieverkondiging
door Messiasbelijdende
Joden in Israël

Stort uw gift
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diapresentatie op uw gemeenteavond
of verenigingsavond